

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 17 juli 2008 (24.07)
(OR. en)**

**11018/1/08
REV 1**

CONCL 2

BEGELEIDENDE NOTA

van: het voorzitterschap

aan: de delegaties

Betreft: **EUROPESE RAAD TE BRUSSEL
19/20 JUNI 2008**

CONCLUSIES VAN HET VOORZITTERSCHAP

Hierbij gaat voor de delegaties een herziene versie van de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad te Brussel (19/20 juni 2008).

De bijeenkomst van de Europese Raad werd voorafgegaan door een uiteenzetting van de heer Hans-Gert Pöttering, voorzitter van het Europees Parlement, gevolgd door een gedachtewisseling.

VERDRAG VAN LISSABON

1. De Europese Raad heeft nota genomen van de voorbereidende werkzaamheden die in aansluiting op zijn conclusies van december 2007 zijn verricht.
2. De Europese Raad heeft nota genomen van de uitslag van het referendum dat in Ierland over het Verdrag van Lissabon is gehouden en heeft op basis van een eerste evaluatie van de eerste minister (Taoiseach), de heer Brian Cowen, de stand van zaken opgemaakt.
3. De Europese Raad was het erover eens dat er meer tijd nodig is om de situatie te analyseren. Hij nam er nota van dat de Ierse regering zowel in eigen land als met de andere lidstaten actief overleg wil voeren om tot gemeenschappelijke oplossingen te komen.
4. De Europese Raad herinnerde eraan dat het doel van het Verdrag van Lissabon is de uitgebreide Unie te helpen efficiënter en democratischer te functioneren, en wees erop dat de parlementen in 19 lidstaten het Verdrag hebben geratificeerd en dat het ratificeringsproces in de andere landen¹ verder gaat.
5. De Europese Raad stemde in met het Ierse voorstel om tijdens zijn bijeenkomst op 15 oktober 2008 op deze kwestie terug te komen om de koers voor de toekomst te bespreken. Hij benadrukte hoe belangrijk het is om intussen concrete resultaten te blijven boeken op de verschillende beleidsgebieden die de burgers aan het hart gaan.

¹ De Europese Raad nam er nota van dat Tsjechië zijn ratificeringsproces niet kan afronden totdat het constitutionele hof een positief advies uitbrengt over de verenigbaarheid van het Verdrag van Lissabon met de Tsjechische grondwet.

VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHT

6. De versterking van de EU als een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht is een topprioriteit voor de burgers. De Europese Raad roept het Europees Parlement, de Raad en de Commissie op alles in het werk te stellen opdat belangrijke wetgevingsvoorstellen die op dit gebied nog in behandeling zijn, op korte termijn, te weten voor het eind van het jaar, dan wel, in voorkomend geval, voor het eind van de huidige wetgevingsperiode kunnen worden aangenomen.
7. De Europese Raad heeft in december van vorig jaar onderstreept dat er een hernieuwd politiek engagement nodig is met het oog op de ontwikkeling van een integraal Europees migratiebeleid. Sindsdien is aanzienlijke vooruitgang geboekt, met name wat de ontwikkeling van een strategie voor geïntegreerd grensbeheer en de intensivering van de samenwerking met derde landen betreft. De inspanningen op dit gebied moeten in de komende maanden opgevoerd worden teneinde de coherentie en doeltreffendheid van het migratiebeleid te verbeteren. In die optiek is de Europese Raad ingenomen met de door de Commissie ingediende mededeling "Een gemeenschappelijk immigratiebeleid voor Europa: beginselen, maatregelen en instrumenten" en ziet hij uit naar het voorstel voor een pact inzake immigratie en asiel dat het aantredende Franse voorzitterschap binnenkort zal indienen.
8. De Europese Raad benadrukt de onderlinge verbanden tussen migratie, werkgelegenheid en ontwikkeling alsook het belang van bestrijding van de voornaamste pull-factoren van illegale immigratie. Hij roept de Raad op de besprekingen te intensiveren met het oog op de aanneming van de voorstellen betreffende de toelating van onderdanen van derde landen die hooggekwalificeerde arbeid komen verrichten, betreffende de sancties tegen werkgevers van illegale immigranten en betreffende één enkele aanvraagprocedure voor vergunningen en een gemeenschappelijk pakket rechten voor onderdanen uit derde landen.
9. De Europese Raad is ingenomen met de conclusies van de Raad van april 2008 over praktische samenwerking op asielgebied en met de mededeling van de Commissie "Asielbeleidsplan - Een geïntegreerde aanpak van bescherming in de hele EU". Hij acht verdere vorderingen met het toekomstig gemeenschappelijk Europees asielstelsel dringend nodig, opdat dit uiterlijk in 2010 kan worden verwezenlijkt.

10. De Europese Raad onderstreept dat de strategie voor een geïntegreerd grensbeheer verder ontwikkeld moet worden, met oog voor de bijzondere druk die sommige lidstaten moeten weerstaan en een billijke spreiding van de verantwoordelijkheden. Er moet snel vooruitgang geboekt worden in de ontwikkeling van FRONTEX, onder meer door de verbetering van de operationele coördinatie. Het beheer van de buitengrenzen moet met behulp van moderne technologieën worden verbeterd. De Commissie wordt verzocht om uiterlijk begin 2010 voorstellen in te dienen voor een in- en uitreisysteem en een systeem van geregistreerde reizigers. De Europese Raad ziet uit naar de verwachte studies en eventuele wetgevingsvoorstellen inzake een elektronisch systeem voor reisvergunningen en de invoering van een Europees grensbewakingsstelsel. De Europese Raad verzoekt de Commissie de inspanningen met betrekking tot deze kwesties op te voeren en snel verslag uit te brengen over de geboekte vooruitgang en mogelijke verdere stappen, om de algehele strategie ten spoedigste te kunnen uitzetten en ontplooien.
11. De Europese Raad herhaalt dat een effectief terugkeer- en overnamebeleid nodig is. Hij verheugt zich over de vorderingen die zijn gemaakt met het voorstel inzake gemeenschappelijke normen op dit gebied en onderstreept het belang van een intensievere samenwerking met derde landen inzake overname, ook middels het nakomen van verplichtingen uit hoofde van bestaande instrumenten; hij benadrukt derhalve dat er met alle belangrijke landen van herkomst en doorgang dringend overnameovereenkomsten gesloten moeten worden.
12. De Europese Raad onderschrijft de conclusies van de Raad van 16 juni over de versterking van de totaalaanpak van migratie en benadrukt hoe belangrijk het is om de dialoog, het partnerschap en de samenwerking met derde landen met betrekking tot migratieaangelegenheden op een geografisch evenwichtige wijze voort te zetten. De totaalaanpak moet verder worden ontwikkeld, met name door het creëren van concrete instrumenten, zoals migratiemissies, samenwerkingplatforms, mobiliteitspartnerschappen en migratieprofielen. In dit verband verwelkomt de Europese Raad de start van proefpartnerschappen voor mobiliteit met Kaapverdië en de Republiek Moldavië en kijkt hij uit naar de opening van de dialoog over dergelijke partnerschappen met Georgië en Senegal. De Commissie wordt verzocht de proefpartnerschappen voor mobiliteit te evalueren en uiterlijk in juni 2009 verslag uit te brengen over de resultaten.

13. De Europese Raad neemt nota van de aanzienlijke vooruitgang die in de laatste maanden is geboekt met de uitvoering van de terrorismebestrijdingsstrategie van de Unie, maar benadrukt dat de inspanningen om het terrorisme te bestrijden opgevoerd moeten worden, met volledige eerbiediging van de rechtsstaat en de mensenrechten. In dit verband verheugt het de Europese Raad dat de coördinator voor terrorismebestrijding de uitvoering van de terrorismebestrijdingsstrategie van de EU met zijn recente verslag en aanbevelingen een nieuwe impuls heeft gegeven. De Europese Raad verzoekt de Commissie om haar werk ter voorkoming van radicalisering en de werving voor terrorisme zo spoedig mogelijk voort te zetten. In haar samenwerking met derde landen moet de Unie ook een nuttige bijdrage leveren aan het voorkomen van werving voor terrorisme, met name door het verlenen van technische bijstand op het gebied van onderwijs, mensenrechten, rechtsstatelijkheid, civiele samenleving en governance. De Commissie wordt verzocht haar aandacht vooral te richten op landen in Noord-Afrika en de Sahel, en in Zuid-Azië.

14. Een efficiënte preventie van terrorisme en zware criminaliteit vereist dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en de agentschappen van de EU toegang hebben tot de relevante informatie. De Europese Raad benadrukt derhalve dat er bij de toepassing van het beginsel van beschikbaarheid een gecoördineerde en coherente aanpak moet worden gevolgd, die is gericht op een efficiënt gebruik van informatietechnologie en informatienetwerken. Men is het erover eens geworden om de bepalingen van het Verdrag van Prüm betreffende informatie-uitwisseling op te nemen in het rechtskader van de Unie, maar er moeten nog verdere initiatieven ter verbetering van de uitwisseling van informatie worden bestudeerd, met inachtneming van de bescherming van persoonsgegevens.

15. In maart 2008 is de uitbreiding van het Schengengebied met negen lidstaten afgerond met de afschaffing van de controles aan de interne luchtgrenzen, hetgeen bijdraagt tot een grotere mobiliteit zonder dat de veiligheid van de burgers van de EU wordt aangetast. De Europese Raad is verheugd over de inwerkingtreding van de Schengen-associatieovereenkomst met Zwitserland en de ondertekening van het Protocol met Liechtenstein. Hij dringt er bij de lidstaten en de Commissie op aan nauw samen te werken en voldoende middelen uit te trekken om ervoor te zorgen dat SIS II in september 2009 operationeel wordt. Hij verzoekt de Commissie oplossingen voor te stellen voor het langetermijnbeheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht.

16. De Europese Raad verwelkomt het initiatief tot geleidelijke invoering van een eenvormig E-justitieportaal van de EU, dat eind 2009 gereed moet zijn.
17. De Europese Raad, die in zijn conclusies van juni 2007 heeft verwezen naar de algemene overeenstemming over het kaderbesluit inzake de bestrijding van bepaalde vormen van racisme en vreemdelingenhaat, is verheugd dat de eerste Europese hoorzitting over misdrijven begaan door totalitaire regimes heeft plaatsgevonden en onderkent dat op deze weg moet worden voortgegaan.
18. De Europese Raad verwelkomt het akkoord dat is bereikt over de richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en de vooruitgang die is geboekt met betrekking tot de richtlijn inzake verontreiniging vanaf schepen. De Europese Raad herhaalt dat het belangrijk is dat in de gehele EU een hoog niveau van milieubescherming wordt bereikt. Hij is ook verheugd over de vlotte vaststelling van het kaderbesluit inzake de versterking van de procedurele rechten in buiten de aanwezigheid van de verdachte in persoon gevoerde processen, waardoor de procedurele waarborgen op dit gebied worden versterkt.
19. De inspanningen ter versterking van de justitiële samenwerking in civiele zaken, waaronder het familierecht, moeten worden voortgezet gezien het positieve effect dat deze samenwerking voor burgers in hun dagelijks leven kan hebben. Er zijn belangrijke wetgevingsbesluiten aangenomen betreffende bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken, het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, en de ouderlijke verantwoordelijkheid en de bescherming van kinderen, maar er moet nog meer worden gedaan. De Europese Raad doet derhalve een oproep om de verordening betreffende onderhoudsverplichtingen voor eind 2008 aan te nemen en om snel een politieke oplossing te vinden voor de verordening betreffende de bevoegdheid en het toepasselijk recht in huwelijkszaken. De Commissie wordt verzocht om voor het eind van 2008 een voorstel inzake het erfrecht in te dienen.
20. De Europese Raad onderstreept de noodzaak om snel werk te maken van het project voor een gemeenschappelijk referentiekader voor het Europees contractenrecht.

21. De rol van Eurojust en Europol moet worden versterkt en de samenwerking tussen beide agentschappen moet worden verbeterd, zodat de grensoverschrijdende zware criminaliteit beter kan worden bestreden. De Europese Raad benadrukt het belang van het in de Raadszitting van april 2008 bereikte akkoord over het besluit tot oprichting van Europol en doet een oproep om dit besluit spoedig formeel aan te nemen overeenkomstig het in juni 2007 overeengekomen tijdschema. De Europese Raad dringt er bij de Raad op aan zijn besprekingen over het ontwerp-besluit van de Raad betreffende de versterking van Eurojust snel af te ronden, zodat dit voor eind 2008 formeel kan worden aangenomen.
22. De Europese Raad onderstreept dat de samenwerking met derde landen en internationale organisaties, met name de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, de Raad van Europa en de Verenigde Naties, moet worden versterkt.
23. De Europese Raad spreekt zijn krachtige steun uit voor het doel om alle lidstaten van de EU zo spoedig mogelijk te doen deelnemen aan het visumvrijstellingsprogramma van de VS, zodat alle EU-burgers in volledige wederkerigheid zonder visum kunnen reizen en gelijk worden behandeld, zoals reeds het geval is voor burgers van de VS die het grondgebied van de lidstaten binnenkomen.
24. De Europese Raad is ingenomen met de huidige inspanningen om het vermogen van de Unie inzake rampenbeheersing te versterken, en benadrukt dat rampenbeheersing een gecoördineerde aanpak behoeft. Hij verzoekt de Raad, de Commissie en de lidstaten om deze werkzaamheden met vaart voort te zetten.

BELEIDSCONSEQUENTIES VAN DE HOGE VOEDSEL- EN OLIEPRIJZEN

25. De recente sterke stijging van de grondstoffenprijzen baart zorgen, zowel binnen de Unie, met name voor huishoudens met een laag inkomen, als daarbuiten, in het bijzonder voor ontwikkelingslanden die netto-importeurs van voedsel en/of olie zijn. Het is een complex verschijnsel met vele achterliggende oorzaken en gevolgen, dat het beleid van de EU op alle terreinen treft. De Europese Raad is ingenomen met de twee Commissiemededelingen over deze aangelegenheden.
26. In de landbouwsector heeft de Unie reeds maatregelen genomen om de druk op de **voedselprijzen** te matigen door de verkoop van interventievoorraden, de verlaging van de uitvoerrestituties, de opheffing van de braakleggingsverplichting voor 2008, de verhoging van de melkquota en de schorsing van invoerrechten op granen, waardoor het aanbod toeneemt en tot stabilisatie van de landbouwmarkten wordt bijgedragen.
27. De opeenvolgende hervormingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) hebben de marktgerichtheid ervan verbeterd, het aantal aanbodbeheersingsmaatregelen verminderd en ervoor gezorgd dat de EU-landbouwers beter op prijsontwikkelingen reageren. Het is van belang de marktgerichtheid van de landbouw verder te verbeteren en de EU-landbouwers aldus in staat te stellen beter te reageren op marktsignalen. Tevens moet een eerlijke mededinging worden gegarandeerd, moet de landbouw overal in de EU duurzamer worden en moet een adequate voedselvoorziening worden gegarandeerd. In de context van de "check-up" van het GLB zal de Raad zich beraden op verdere stappen om deze aspecten aan te pakken.
28. Er moet verder werk worden gemaakt van innovatie, onderzoek en ontwikkeling van de landbouwproductie, met name om de energie-efficiëntie, de groei van de productiviteit en het vermogen om zich aan de klimaatverandering aan te passen, te versterken.
29. Een aantal lidstaten is doende kortetermijnmaatregelen in te voeren om de gevolgen van de recente ontwikkelingen van de voedselprijzen voor huishoudens met een laag inkomen te verlichten. Teneinde verstoringen van prijssignalen alsmede grootschalige tweederonde-effecten op lonen en prijzen te voorkomen, moet het gaan om doelgerichte kortetermijnmaatregelen.

30. De Europese Raad is ingenomen met het initiatief van de Commissie om de restrictieve regulering van de detailhandel te onderzoeken in de context van de evaluatie van de interne markt. De Europese Raad is ook ingenomen met het voornemen van de Commissie om de activiteiten op de grondstoffengerelateerde financiële markten, met inbegrip van speculatieve handel, en het effect ervan op de prijsontwikkeling, alsmede eventuele beleidsimplicaties, nauwlettend in het oog te houden. Hij verzoekt de Commissie om vóór de bijeenkomst van de Europese Raad in december 2008 daarover verslag uit te brengen en te overwegen passende beleidsmaatregelen voor te stellen, onder andere maatregelen om de transparantie van de markt te verbeteren.
31. Het is belangrijk dat de duurzaamheid van het biobrandstoffenbeleid wordt gewaarborgd door duurzaamheidscriteria vast te stellen voor de productie van biobrandstoffen van de eerste generatie en de ontwikkeling van uit bijproducten gewonnen biobrandstoffen van de tweede generatie te stimuleren. Ook de mogelijke effecten op landbouwproducten die voor de voeding bestemd zijn, moeten snel worden beoordeeld en in voorkomend geval moeten maatregelen worden genomen om het beleid bij te sturen. Ook moeten de ecologische en de sociale gevolgen van de productie en het verbruik van biobrandstoffen, zowel binnen als buiten de Unie, nader worden beoordeeld. De Europese Raad acht het van groot belang dat in dit verband de coördinatie met de internationale partners van de EU wordt gestimuleerd.
32. De hoge voedselprijzen betekenen vooral voor de ontwikkelingslanden een zware belasting. Ze hebben ernstige gevolgen voor de situatie van de armste bevolkingsgroepen in de wereld, en dreigen het halen van alle millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling (MDG's) te vertragen. Daarom moet de Europese Unie actie ondernemen vanuit het oogpunt van ontwikkelingshulp en humanitaire bijstand. De Europese Raad is ingenomen met het voornemen van de Commissie om met een voorstel te komen voor een nieuw fonds ter ondersteuning van de landbouw in ontwikkelingslanden, dat binnen het kader van de huidige financiële vooruitzichten kan worden gefinancierd. De Unie zal hierbij in nauwe samenwerking met de Verenigde Naties en andere internationale organisaties en in het kader van het eigen beleid en de eigen strategieën van de partnerlanden te werk gaan.
33. De EU verstrekt reeds aanzienlijke voedselhulp en humanitaire hulp in veel van de meest kritieke gebieden en zal middelen vrijmaken om naast voedselhulp ook vangnetten voor arme en kwetsbare bevolkingsgroepen te financieren.

34. De EU zal zich inzetten voor een beter gecoördineerde internationale respons voor de langere termijn op de huidige voedselcrisis, met name in de context van de VN, de internationale financiële instellingen en de G8. Zij is dan ook verheugd over de oprichting door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties van de task force op hoog niveau voor de mondiale voedselzekerheids crisis. De EU is vastbesloten haar aandeel te leveren in de uitvoering van de verklaring die op 5 juni 2008 te Rome op de FAO-Conferentie op hoog niveau over de mondiale voedselzekerheid overeengekomen is.
35. De EU zal haar beleidsdialoog met derde landen op transparante wijze gebruiken om de beperkingen en verboden op de uitvoer van voedselproducten te ontmoedigen. Zij zal deze kwestie tevens in de WTO en andere relevante internationale fora ter sprake brengen. Voorts zal de EU naar een ambitieuze, evenwichtige en alomvattende afronding van de Doha-ronde blijven streven.
36. De EU zal een kordate reactie ondersteunen om het aanbod van landbouwproducten in de ontwikkelingslanden te vergroten, en zal met name zorgen voor de nodige financiële middelen voor landbouwproductiemiddelen en voor bijstand bij het gebruik van instrumenten voor marktgebaseerd risicobeheer. Zij zal haar steun voor publieke en particuliere investeringen in de landbouw aanzienlijk opvoeren en zal meer in het algemeen ontwikkelingslanden aanmoedigen een beter landbouwbeleid te ontwikkelen, met name om de voedselzekerheid te ondersteunen en de regionale integratie te versterken. Er zal bijzondere aandacht uitgaan naar kleine boeren en naar meer energie-efficiëntie.
37. De Europese Raad uit zijn bezorgdheid over de aanhoudende stijging van de **olie- en gasprijzen** en over de maatschappelijke en economische gevolgen daarvan. Maatregelen kunnen worden overwogen om het effect van hogere olie- en gasprijzen voor de armere bevolkingslagen te verzachten, maar moeten kortlopend en doelgericht blijven. De Europese Raad is ingenomen met het voornemen van de Commissie om een aantal kortetermijnmaatregelen voor te stellen die erop zijn gericht het langetermijnproces betreffende de herstructurering van de visserijsector te ondersteunen. Versturende fiscale en andere beleidsinterventies moeten worden vermeden, aangezien die beletten dat de economische actoren de noodzakelijke aanpassingen doorvoeren. De Europese Raad verzoekt het aantredende voorzitterschap om, in samenwerking met de Commissie, een onderzoek in te stellen naar de haalbaarheid en het effect van maatregelen die de gevolgen van plotselinge prijsstijgingen van olie en gas kunnen verzachten, en daarover voor de Europese Raad in oktober verslag uit te brengen.

38. Deze ontwikkelingen wijzen erop dat het pakket maatregelen inzake klimaatverandering en energie snel moet worden aangenomen. Dat pakket omvat immers tal van elementen die verlichting in de situatie kunnen brengen. Verdere inspanningen om de energie-efficiëntie en de energiebesparingen te vergroten en de energievoorziening in de EU te diversifiëren zijn van essentieel belang. Met name voor nieuwe technologieën is in dat opzicht een belangrijke rol weggelegd. De Europese Raad verzoekt de lidstaten, de Commissie en de Europese Investeringsbank steun te geven aan maatregelen die huishoudens en de industrie helpen te investeren in energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, alsook een milieuvriendelijker gebruik van fossiele brandstoffen. De Europese Raad spoort de lidstaten en de Commissie aan de uitvoering van het actieplan van 2006 inzake energie-efficiëntie voortvarend voort te zetten en een mogelijke aanpassing daarvan te overwegen. Hij neemt er ook nota van dat de Commissie binnenkort met voorstellen tot herziening van de richtlijn betreffende energiebelasting en de richtlijn betreffende het Eurovignet zal komen.
39. Andere maatregelen moeten met spoed worden behandeld, in het bijzonder om de concurrentie op de energiemarkten en de modernisering van de vervoerssystemen, met inbegrip van de ontwikkeling van alternatieve technologieën zoals elektrische voertuigen, te bevorderen, alsmede om de oliemarkten transparanter te maken mede wat de olievoorraden betreft. De dialoog met de olie- en gasmaatschappijen, met de producerende landen en met de importerende ontwikkelingslanden moet worden geïntensiveerd, zowel op Europees als op internationaal niveau, om ervoor te zorgen dat aan de aanbodzijde beter wordt ingespeeld op de marktbehoeften en om de randvoorwaarden voor investeringen in exploratie, productie, raffinagecapaciteit en alternatieve energiebronnen te verbeteren. In dit verband verheugt de Europese Raad zich over het besluit van Saudi-Arabië om op 22 juni in Djeddah een bijeenkomst te beleggen tussen de olieproducerende en de olieconsumerende landen.
40. De Europese Raad neemt in het bijzonder nota van het voornemen van de Commissie om de ontwikkeling van de voedsel- en de olieprijsen in Europa en internationaal in het oog te houden, en ziet uit naar het verslag over de ontwikkeling van de situatie dat de Commissie tegen de bijeenkomst van de Europese Raad in december 2008 zal presenteren. De Europese Raad moedigt de Commissie ertoe aan ook de ontwikkelingen op andere grondstoffengerelateerde markten in het oog te houden. Aangezien de hoge voedsel- en energieprijzen gevolgen hebben op een groot aantal beleidsterreinen, verzoekt de Europese Raad de RAZEB om de werkzaamheden in de betrokken Raadsformaties over dit onderwerp van nabij te volgen en in oktober 2008 verslag uit te brengen.

ECONOMISCHE, SOCIALE EN MILIEUAANGELEGENHEDEN

41. Ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het historische besluit om de euro te lanceren en van de oprichting van de Europese Centrale Bank prijst de Europese Raad het opmerkelijke succes dat de economische en monetaire unie in het eerste decennium heeft gekend. Dit succes moet de solide basis zijn voor de confrontatie met de economische uitdagingen die ons te wachten staan. De Europese Raad roept de Raad op zich, in het licht van de mededeling van de Commissie over "EMU@10", te beraden op de vraag hoe het economisch kader van de EMU versterkt kan worden, zodat het potentieel en de voordelen van de euro ten volle benut kunnen worden.
42. De Europese Raad feliciteert Slowakije met de sinds zijn toetreding tot de EU verwezenlijkte convergentie, die is gebaseerd op een gezond economisch en financieel beleid, en is verheugd dat Slowakije aan alle in het Verdrag vastgestelde convergentiecriteria voldoet. In dit verband juicht de Europese Raad het voorstel van de Commissie toe dat Slowakije de euro op 1 januari 2009 zou invoeren.
43. De Europese Raad neemt er nota van dat de internationale financiële markten tekenen van stabilisatie te zien geven, al blijft de situatie over het algemeen nog kwetsbaar. De implementatie, in de geactualiseerde versie, van het alomvattende plan van aanpak dat in oktober naar aanleiding van de beroering op de financiële markten is goedgekeurd, verloopt naar wens en zou eind 2008 afgerond moeten zijn. De Europese Raad verzoekt de Raad de situatie van nabij te volgen.
44. De EU is vastbesloten om in internationaal verband het voortouw te blijven nemen op het vlak van klimaatverandering en energie. De Europese Raad is verheugd over de vooruitgang die tijdens de onderhandelingen in april te Bangkok en in juni 2008 te Bonn is geboekt met betrekking tot een ambitieuze, wereldwijde, alomvattende overeenkomst inzake klimaatverandering voor de periode na 2012. Er moet meer vaart gezet worden achter die onderhandelingen om in 2009 in Kopenhagen tot een akkoord te kunnen komen dat strookt met de beoogde temperatuurstijging van maximaal 2 graden Celsius. Teneinde tijdens de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in 2009 tot een EU-standpunt te komen, wordt de Commissie verzocht een algehele strategie te presenteren ter intensivering van de financierings- en investeringsstromen ten behoeve van mitigatie en adaptatie overeenkomstig het actieplan van Bali, met inbegrip van mechanismen voor onderzoek naar en de ontwikkeling, verspreiding en overdracht van veilige en duurzame koolstofarme technologie.

45. Om op internationaal vlak haar voortrekkersrol en haar geloofwaardigheid te kunnen behouden moet de Europese Unie snel tot overeenstemming komen over haar klimaat- en energiepakket. De Europese Raad is derhalve ingenomen met de vooruitgang die tot dusver is geboekt met de verschillende voorstellen van het wetgevingspakket aangaande klimaat en energie, en dringt er bij de Raad op aan met het Europees Parlement nauw samen te werken aan een akkoord, met inachtneming van de beginselen en de tijdslijnen die in de bijeenkomst van maart 2008 zijn vastgesteld. De Europese Raad roept de Commissie op om zo spoedig mogelijk te komen met een mechanisme om de investeringen door de lidstaten en de particuliere sector te stimuleren teneinde ervoor te zorgen dat uiterlijk in 2015 een 12-tal demonstratiecentrales voor commerciële stroomopwekking met afvang en opslag van kooldioxide worden gebouwd en operationeel zijn, zoals de Europese Raad in het voorjaar van 2007 is overeengekomen. De Europese Raad wijst in dit verband nogmaals op de noodzaak van een coherent beleid en maatregelen die de synergieën in verband met energie en klimaatverandering in alle betrokken economische sectoren, met inbegrip van de vervoerssector, benutten.
46. De Europese Raad verheugt zich over de brede consensus die bereikt is met betrekking tot de essentiële onderdelen van het wetgevingspakket voor de interne energiemarkt, met name over een daadwerkelijke scheiding tussen leverings- en productiediensten, enerzijds, en netwerkexploitatie, anderzijds, in de gas- en de elektriciteitssector. De Europese Raad verzoekt de Raad en het Europees Parlement om voor het einde van de huidige zittingsperiode tot een definitief akkoord over het pakket te komen.
47. De Europese Raad is ingenomen met de geslaagde afloop van de negende vergadering van de Conferentie van de partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit, die een mijlpaal vormt op de weg naar het voor 2010 gestelde doel.
48. In aansluiting op het politiek akkoord dat de Raad bereikt heeft over de richtlijn inzake arbeidstijd en de richtlijn betreffende de arbeidsvoorwaarden voor uitzendkrachten, verzoekt de Europese Raad de Raad en het Europees Parlement om voor het einde van de huidige zittingsperiode tot een evenwichtig definitief akkoord over beide richtlijnen te komen.

49. De Europese Raad ziet uit naar het resultaat van de evaluatie door de Commissie van de bestaande beleidskaders en -instrumenten die de sociale insluiting van de Romabevolking moeten verbeteren, alsook naar de komende conferentie die in september aan dit vraagstuk gewijd zal zijn. Hij verzoekt de Raad hiermee bij de bespreking van de herziene sociale agenda rekening te houden. De Europese Raad zal nog dit jaar op deze kwestie terugkomen.
50. De Europese Raad onderstreept hoe belangrijk het is de verschillen in gezondheid en levensverwachting tussen en binnen lidstaten op te heffen en op het vlak van belangrijke chronische niet-overdraagbare ziekten preventie-activiteiten te ontplooien. In dit verband is hij ingenomen met de conclusies van de Raad betreffende het terugdringen van kanker, waarmee een bijdrage geleverd kan worden tot het verwezenlijken van deze doelstellingen.
51. De Europese Raad spreekt zijn waardering uit voor het besluit om het EIT in Budapest te vestigen. Dit zal het instituut in staat stellen snel te beginnen werken aan de bevordering van Europese innovatie. In dat verband herinnert de Europese Raad aan de conclusies van de vertegenwoordigers van de lidstaten, op het niveau van de staatshoofden en regeringsleiders, op 13 december 2003 te Brussel bijeen, waarin aan de nieuw toegetreden lidstaten voorrang wordt verleend bij de verdeling van de vestigingsplaatsen van de bureaus en agentschappen van de Gemeenschap in de toekomst. De vestigingsplaatsen van toekomstige bureaus of agentschappen moeten bij voorrang worden toegewezen aan de lidstaten die in of na 2004 tot de Unie zijn toegetreden, waarbij passende prioriteit uitgaat naar de lidstaten waar nog geen EU-bureau of agentschap gevestigd is.

WESTELIJKE BALKAN

52. De Europese Raad betuigt opnieuw zijn volledige steun voor het Europees perspectief van de Westelijke Balkan, als vervat in de agenda van Thessaloniki en de verklaring van Salzburg. Verwijzend naar zijn conclusies van december 2006 beklemtoont de Europese Raad dat, door een flinke vooruitgang in de economische en politieke hervormingen te boeken en de gestelde voorwaarden en eisen te vervullen, de resterende potentiële kandidaten in de Westelijke Balkan de status van kandidaat-lidstaat moeten kunnen krijgen, elk op grond van zijn eigen merites, met het EU-lidmaatschap als einddoel. Het uitzicht op EU-lidmaatschap blijft essentieel voor de stabiliteit, de verzoening en de toekomst in de Westelijke Balkan.
53. Het stabilisatie- en associatieproces blijft het kader voor het Europese traject van de Westelijke Balkan. De vorderingen die de laatste jaren vooral middels het sluiten van stabilisatie- en associatieovereenkomsten geboekt zijn, moeten nu verder geconsolideerd worden.
54. Het verheugt de Europese Raad dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt met het faciliteren van de contacten van mens tot mens voor de landen in de regio. In dit opzicht is de Europese Raad ingenomen met de geslaagde start van de dialoog over visumliberalisering met Servië, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Montenegro, Albanië en Bosnië en Herzegovina, op basis van stappenplannen met heldere en realistische ijkpunten. De Europese Raad onderschrijft tevens de verklaring over de Westelijke Balkan in bijlage dezes.
55. De Europese Raad wijst andermaal op het belang van regionale samenwerking en goed nabuurschap. Hij prijst de omvorming van het Stabiliteitspact tot de Raad voor regionale samenwerking, en roept de regio op haar eigen inbreng verder op te voeren, zoals is besproken op de onlangs gehouden ministeriële ontmoeting van het Zuidoost-Europees Samenwerkingsproces in Sofia en de daarop volgende topontmoeting in Pomorie.

56. De Europese Raad onderstreept dat de **Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië** tegen eind dit jaar verdere vorderingen kan maken in de richting van de EU, mits voldaan wordt aan de voorwaarden genoemd in de conclusies van de Europese Raad van december 2005, de politieke criteria van Kopenhagen, en de kernprioriteiten van het toetredingspartnerschap van februari 2008. In dit verband neemt de Europese Raad nota van de conclusies van de RAZEB van 16 juni 2008. Het in stand houden van goede nabuurschapsbetrekkingen, met inbegrip van een door onderhandelingen bereikte, wederzijds aanvaardbare oplossing voor de naamskwestie, blijft essentieel. Het verheugt de EU dat **Albanië** heeft toegezegd de voorwaarden te zullen scheppen voor het houden van vrije, eerlijke en democratische verkiezingen in 2009. Even belangrijk zijn verdere inspanningen met betrekking tot de institutionele capaciteit in het openbaar bestuur, voor de bestrijding van corruptie en georganiseerde criminaliteit en in het gerechtelijk apparaat. De Europese Raad neemt nota van de vooruitgang die **Montenegro** heeft geboekt en moedigt het land aan zich te blijven toeleggen op het opbouwen van bestuurscapaciteit, de bestrijding van corruptie en georganiseerde criminaliteit, het consolideren van de instellingen en het hervormen van het gerechtelijk apparaat conform zijn grondwet. Willen Albanië en Montenegro de volgende fase in hun respectieve betrekkingen met de EU ingaan, dan moeten zij overtuigende resultaten laten zien bij de uitvoering van de stabilisatie- en associatieovereenkomst. De Europese Raad verwelkomt de recente ondertekening van de stabilisatie- en associatieovereenkomst met **Bosnië en Herzegovina**, voor dat land een belangrijke stap op weg naar Europa. Bosnië en Herzegovina moet de uitvoering van het hervormingsproces onverwijld voortzetten, met name om te voldoen aan de doelstellingen en voorwaarden voor de overgang van het Bureau van de Hoge Vertegenwoordiger naar de Speciale Vertegenwoordiger van de Europese Unie (SVEU). De Europese Raad ziet uit naar een nieuwe regering in Belgrado die met een duidelijke Europese agenda voortwerkt aan de nodige hervormingen. **Servië** kan, voortbouwend op de stabilisatie- en associatieovereenkomst die het recentelijk met de EU heeft ondertekend, schot brengen in zijn betrekkingen met de EU en zelfs de status van kandidaat-lidstaat verkrijgen zodra de gestelde voorwaarden vervuld zijn, conform de conclusies van de RAZEB van 29 april 2008. Onder verwijzing naar de conclusies van de Europese Raad van december 2007 en de conclusies van de RAZEB van 18 februari 2008 blijft de Europese Unie vastbesloten een leidende rol te spelen om de stabiliteit van **Kosovo** te garanderen, ook met behulp van EULEX Kosovo, de SVEU en zijn bijdrage aan het internationaal civiel bureau als onderdeel van de internationale aanwezigheid. De EU is ingenomen met het rapport van de secretaris-generaal van de VN over UNMIK en, zoals aangegeven in dit rapport, zijn voornemen om de internationale civiele aanwezigheid in Kosovo te herstructureren.

Dat zou de ontplooiing van EULEX KOSOVO in heel Kosovo vergemakkelijken en de EU in staat stellen een grotere operationele rol op het gebied van de rechtsstaat te spelen. De Europese Raad is ook verheugd dat Kosovo zich gebonden acht door de beginselen van democratie en gelijkheid van al zijn burgers, de bescherming van de Servische en andere minderheden, de bescherming van het religieuze en culturele erfgoed en van de internationale aanwezigheid. De Europese Raad spreekt zijn steun uit voor de komende donorconferentie en moedigt bilaterale en multilaterale donoren aan hulp toe te zeggen. De EU blijft bereid om de economische en politieke ontwikkeling van Kosovo via een duidelijk Europees perspectief te steunen, in overeenstemming met het Europees perspectief van de regio.

EXTERNE BETREKKINGEN

Millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling

57. Het jaar 2008 moet een keerpunt worden voor het opvoeren van de collectieve inspanningen om de armoede in de context van duurzame ontwikkeling uit te bannen teneinde in 2015 de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling (MDG's) overal ter wereld te bereiken. Gezien de vorderingen in sommige landen en gebieden acht de Europese Raad het nog niet te laat om alle MDG's in alle regio's van de wereld te halen, mits er van nu tot 2015 onafgebroken en in overleg wordt opgetreden. De Europese Raad maakt zich evenwel ernstig zorgen over de tendens die zich in vele landen en regio's, in het bijzonder in Afrika ten zuiden van de Sahara, aftekent wat het realiseren van de MDG's betreft.
58. Als grootste donor ter wereld zal de EU het voortouw blijven nemen en al het nodige doen om in te staan voor een ambitieuze actiegerichte respons voorafgaand aan, tijdens en na de cruciale evenementen die voor de tweede helft van dit jaar op de agenda staan: het derde forum op hoog niveau over de doeltreffendheid van ontwikkelingshulp (Accra, 2-4 september), de VN-bijeenkomst op hoog niveau over de MDG's (New York, 25 september) en de internationale conferentie over ontwikkelingsfinanciering (Doha, 29 november-2 december).

59. De Europese Raad onderschrijft volledig de Raadsconclusies van mei 2008 als sterke collectieve respons waarmee de EU de mondiale uitdaging op ontwikkelingsgebied aangaat. Met name om alle MDG's te bereiken bevestigt de EU met klem de toezegging die zij in de conclusies van de Raad van mei 2005, in de conclusies van de Europese Raad van juni 2005 en in de Europese consensus inzake ontwikkeling heeft gedaan, zijnde een collectief ODA-cijfer van 0,56% BNI uiterlijk in 2010 en van 0,7% BNI uiterlijk in 2015. Met deze toezeggingen zou de jaarlijkse officiële ontwikkelingshulp van de EU in 2010 moeten zijn verdubbeld tot meer dan 66 miljard euro. Minstens de helft van die collectieve stijging zal voor Afrika bestemd zijn. De lidstaten worden aangemoedigd eigen indicatieve tijdschema's op te stellen waarin ze aangeven hoe ze hun overeengekomen ODA-doelstellingen denken te bereiken.
60. Om haar ontwikkelingshulp effectiever te maken zal de EU drastische hervormingen doorvoeren, met als uitgangspunt de volledige implementatie van de Verklaring van Parijs van 2005 over de doeltreffendheid van ontwikkelingshulp, de Europese consensus inzake ontwikkeling van 2005 en de EU-gedragscode van 2007 inzake complementariteit en taakverdeling in het ontwikkelingsbeleid.
61. De EU blijft streven naar meer beleidscoherentie voor ontwikkeling (policy coherence for development - PCD) op de twaalf gebieden die in 2005 zijn omschreven. Voorts zal zij ervoor zorgen dat de PCD-beginselen onderdeel zijn van de internationale agenda voor de MDG's en de doeltreffendheid van ontwikkelingshulp.
62. De EU zal haar in 2007 goedgekeurde strategie inzake hulp voor handel volledig uitvoeren, waarbij zij zal trachten haar collectieve streefcijfer van 2 miljard euro aan handelsgerelateerde bijstand per jaar (1 miljard euro van de lidstaten en 1 miljard euro van de Europese Gemeenschap) tegen 2010 te halen, en haar totale uitgaven aan hulp voor handel conform de toename van de totale ODA op te voeren. Omstreeks de helft van de stijging in de collectieve handelsgerelateerde bijstand van de EU zal voor de ACS-landen beschikbaar zijn.
63. De Europese Raad is ingenomen met de agenda van de EU voor actie inzake MDG's. De EU stelt zijn ontwikkelingspartners voor om zich aan te sluiten bij deze agenda, die - binnen bepaalde tijdschema's - specifieke mijlpalen en acties vermeldt in het kader van ontwikkeling ten gunste van de armen en van groei op essentiële terreinen, zoals de terugdringing van armoede en honger, onderwijs, gezondheid, milieu, gendergelijkheid, versterking van de positie van de vrouw, water, landbouw, de particuliere sector en de infrastructuur. Daarmee moet worden bijgedragen tot het bereiken van de MDG's in 2015.

64. De EU is vastbesloten een effectieve, collectieve respons te bieden op de nieuwe uitdagingen die zich op ontwikkelingsgebied voordoen, meer bepaald de klimaatverandering en de hoge voedselprijzen. Wat de klimaatverandering betreft, heeft de EU het vaste voornemen om, waar nodig, ontwikkelingslanden en met name de arme ontwikkelingslanden die het kwetsbaarst voor klimaatverandering zijn, op weg te helpen naar duurzame economische groei en aanpassing aan de klimaatverandering, overeenkomstig het op Bali gesloten akkoord over het starten van onderhandelingen die in 2009 in Kopenhagen moeten uitmonden in een wereldwijde overeenkomst betreffende de klimaatverandering. Zij zal zich beijveren voor de effectieve uitvoering van het in 2007 tot stand gekomen Wereldwijd bondgenootschap tegen klimaatverandering en zij zal op zoek gaan naar nieuwe financiële middelen om de klimaatverandering aan te pakken en de negatieve gevolgen daarvan te bestrijden. In die context zal de EU haar werkzaamheden onder meer baseren op het voorstel van de Commissie voor een mondiaal financieringsmechanisme.

Proces van Barcelona: Unie voor het Middellandse Zeegebied

65. Het Middellandse Zeegebied is een gebied dat in politiek, economisch en sociaal opzicht van bijzonder strategisch belang is voor de Europese Unie. Het proces van Barcelona is reeds sedert 1995 het centrale instrument voor de Europees-mediterrane betrekkingen, en heeft de multilaterale en bilaterale samenwerking een sterke stimulans gegeven. Door voort te bouwen op eerdere successen en deze te consolideren, zal het "Proces van Barcelona: Unie voor het Middellandse Zeegebied" een nieuw elan geven aan de betrekkingen van de Unie met de landen rond de Middellandse Zee. Het proces vormt een aanvulling op de bestaande bilaterale betrekkingen, die binnen de reeds bestaande beleidskaders worden voortgezet.
66. De Europese Raad is ingenomen met de mededeling van de Commissie van 20 mei 2008, met name met de voorstellen om de EU-betrekkingen met de mediterrane partners een grotere politieke en institutionele dimensie te geven door middel van een nieuw politiek elan, met name door tweejaarlijkse topontmoetingen te houden en de gezamenlijke inbreng in het partnerschap te vergroten door de instelling van een gedeeld voorzitterschap met inachtneming van de toepasselijke bepalingen van de Verdragen.
67. Op basis daarvan zal de EU met de Europees-mediterrane partners het nodige overleg voeren met het oog op de opstelling van een gezamenlijke verklaring die tijdens de Parijse top voor het Middellandse Zeegebied op 13 juli 2008 moet worden aangenomen.

Oostelijk partnerschap

68. De Europese Raad is blij met de voorstellen om de oostelijke dimensie van het Europees nabuurschapsbeleid (ENB) te verdiepen door bilaterale en multilaterale onderdelen van het EU-beleid inzake de oostelijke ENB-partners te versterken.
69. De Europese Raad is van oordeel dat de regionale samenwerking onder de oostelijke buurlanden van de EU en tussen de EU en de regio, alsmede de bilaterale samenwerking tussen de EU en elk van die landen, verder gestimuleerd moet worden op basis van differentiatie en een specifieke aanpak per land, met dien verstande dat het ENB als één coherent beleidskader blijft fungeren. Voorts kan die samenwerking een meerwaarde hebben en een aanvulling vormen op de reeds bestaande en geplande multilaterale samenwerking in het kader van en in verband met het ENB, met name de Synergie voor het Zwarte Zeegebied en de Noordelijke dimensie.
70. In die context verzoekt de Europese Raad de Commissie de werkzaamheden voort te zetten en in het voorjaar van 2009 bij de Raad een voorstel in te dienen voor de nadere bepalingen van het "Oostelijk partnerschap", op basis van relevante initiatieven.

Overige aangelegenheden

71. De Europese Raad is ingenomen met de bemoedigende vorderingen die zijn gemaakt met de uitvoering van de EU-strategie voor een nieuw partnerschap met Centraal-Azië, die in juni 2007 werd goedgekeurd. Hij hoopt het partnerschap van de Unie met Centraal-Azië verder te versterken.

72. De Europese Raad blijft diep bezorgd over de situatie in Zimbabwe en herhaalt dat de komende tweede ronde van de presidentsverkiezingen op 27 juni conform internationale normen en maatstaven in een vreedzaam, vrij en eerlijk klimaat moet plaatsvinden. Het geweld dat tot dusver is gepleegd, de intimidatie en maatregelen tegen NGO's waarmee de hulp wordt stopgezet en een einde wordt gemaakt aan de internationale toegang tot plattelandsgebieden, vergroten de angst van het Zimbabwaanse volk en de internationale gemeenschap met betrekking tot de voorwaarden waarin deze verkiezingen, die cruciaal zijn voor de toekomst van Zimbabwe, zullen worden gehouden. De Europese Unie betreurt dat haar aanbod om waarnemers te sturen, verworpen is. Het is van essentieel belang dat gewone Zimbabwanen gaan stemmen op de verkiezingsdag, en dat hun stemmen snel en op een transparante manier worden geteld, conform de eigen regels en normen van de Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (SADC). De Zimbabwanen moeten vrij over hun toekomst kunnen beschikken, hetgeen de weg zal effenen voor politieke stabiliteit in het land. Een vrije en eerlijke tweede ronde van de presidentsverkiezingen is essentieel om uit de huidige crisis te geraken. De Europese Raad roept de SADC en de Afrikaanse Unie op om zo spoedig mogelijk een aanzienlijk aantal verkiezingswaarnemers uit te zenden en erop toe te zien dat deze ter plaatse blijven totdat het verkiezingsproces is voltooid en de resultaten officieel zijn bekendgemaakt. De Europese Raad herhaalt dat hij bereid is extra maatregelen te nemen tegen degenen die verantwoordelijk zijn voor het geweld. De EU is bereid om een democratische, legitieme en hervormingsgezinde regering in Zimbabwe te ondersteunen en er opnieuw betrekkingen mee aan te knopen.
73. De Europese Raad heeft nota genomen van de besprekingen in de RAZEB van 16 juni over de situatie in Sudan. Hij is diep bezorgd over het gebrek aan samenwerking van de Sudanese autoriteiten met het Internationaal Strafhof (ICC) en roept de Sudanese regering op constructief samen te werken met het ICC, de EU en de internationale gemeenschap. De Europese Raad roept de RAZEB op de ontwikkelingen in Sudan op de voet te blijven volgen en aanvullende maatregelen te overwegen indien niet volledig wordt samengewerkt met de VN en andere instellingen, waaronder het ICC.

74. De Europese Unie blijft zeer bezorgd over de humanitaire situatie in Birma/Myanmar na de cycloon Nargis. Zij is blij met de inspanningen van de VN en de ASEAN en de toenemende stroom van hulpgoederen die als gevolg daarvan de 2,4 miljoen mensen bereikt die door de cycloon getroffen zijn, maar roept de autoriteiten van Birma/Myanmar op alle resterende beperkingen voor de verlening van internationale hulp op te heffen. De Europese Raad onderstreept dat humanitaire hulp momenteel de meest dringende prioriteit is, maar dat de noodzaak van een daadwerkelijke overgang naar democratie in Birma/Myanmar prangender is dan ooit. Hij betreurt het ten eerste dat de autoriteiten van Birma/Myanmar hebben besloten het huisarrest van Daw Aung San Suu Kyi te verlengen en roept andermaal op tot vrijlating van alle politieke gevangenen. De Europese Raad betreurt het dat de wijze waarop het referendum is gehouden, niet heeft bijgedragen tot een integraal en transparant proces van nationale verzoening, hetgeen de enige weg is naar welvaart en stabiliteit in het land. De Europese Raad roept de autoriteiten op ervoor te zorgen dat de verkiezingen die voor 2010 aangekondigd zijn, zodanig worden opgezet en uitgevoerd dat zij bijdragen tot een geloofwaardige overgang naar democratie, waaraan door iedereen wordt deelgenomen. In dit verband spreekt de Europese Raad zijn waardering uit voor de persoonlijke inzet van de secretaris-generaal van de VN, en onderstreept hij zijn volledige steun voor diens bemiddelingsmissie.
75. De Europese Raad is ingenomen met de verklaring van Lima die is uitgegeven op de onlangs gehouden top EU/Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied, en roept op om het nodige te doen om de subregionale onderhandelingen in 2009 af te ronden.
76. De Europese Raad hecht zijn goedkeuring aan het verslag van het voorzitterschap over het Europees veiligheids- en defensiebeleid (EVDB), dat het mandaat voor het komende voorzitterschap bevat. De Europese Raad staat ook achter het jaarverslag over EU-activiteiten in het kader van conflictpreventie; de toekomstige voorzitterschappen worden verzocht voort te bouwen op de aanzienlijke vorderingen die zijn geboekt om de Unie op dit gebied samenhangender, capabeler en actiever te maken.

77. De Europese Raad bevestigt dat de bevordering en bescherming van de rechten van het kind, met name kinderen die het slachtoffer zijn van een gewapend conflict, een prioriteit van het externe optreden van de EU vormen. De Europese Raad roept de Commissie en de lidstaten op te blijven zorgen voor samenhang, complementariteit en coördinatie van het beleid en de programma's inzake mensenrechten, veiligheid en ontwikkeling, teneinde de gevolgen op de korte, middellange en lange termijn van gewapende conflicten voor kinderen op effectieve, duurzame en alomvattende wijze te kunnen aanpakken.
78. De Europese Raad neemt nota van de inspanningen om het Europees Jaar van de interculturele dialoog te propageren. In dit verband erkent hij de waarde van culturele samenwerking en interculturele dialoog als integrerend deel van alle relevante externe beleidsmaatregelen, conform de aanbevelingen van de conferentie "New Paradigms, New Models & Culture in the EU's External Relations" (nieuwe paradigma's, nieuwe modellen en cultuur in de externe betrekkingen van de EU) en de lopende werkzaamheden in het kader van de Alliantie van beschavingen. De Europese Raad onderstreept het belang van culturele samenwerking bij het aanpakken van politieke processen en problemen, op basis van een dialoog met de civiele samenleving, voor het bevorderen van de contacten van mens tot mens en voor het stimuleren van goed nabuurschap.
-

VERKLARING OVER DE WESTELIJKE BALKAN

Er zijn aanmerkelijke inspanningen geleverd om het Europees perspectief van de Westelijke Balkan tastbaarder en zichtbaarder te maken voor de mensen in de regio. De Europese Raad verwijst naar de Commissiemededeling "Westelijke Balkan: versterking van het Europees perspectief" en wijst op het belang van de volgende drie gebieden:

1) Uitbreiding van het communautair beleid tot de Westelijke Balkan en versterking van de regionale samenwerking

De Europese Raad, teneinde de huidige samenwerking tussen de EU en de regio, die een Europees perspectief heeft, te intensiveren en de regionale samenwerking te versterken:

- roept op tot inspanningen om de deelname van de landen van de Westelijke Balkan aan **communautaire programma's en agentschappen** aan te moedigen;
- ziet uit naar het begin van onderhandelingen over de opstelling van een **verdrag betreffende een vervoersgemeenschap met de Westelijke Balkan**, en naar de spoedige afronding daarvan;
- erkent het belang van de daadwerkelijke implementatie van de **Energiegemeenschap** in Zuidoost-Europa;
- wijst op het belang van **samenwerking en hervormingen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht**, en het delen van de ervaringen van de EU bij de bestrijding van georganiseerde criminaliteit en terrorisme, en beveelt de opstelling aan van een eerste dreigingsevaluatie van georganiseerde criminaliteit in Zuidoost-Europa, die door het SECI-centrum in Boekarest moet worden gecoördineerd;
- erkent dat het belangrijk is dat **justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken** wordt bevorderd;
- is verheugd dat de Westelijke Balkan nauwer wordt betrokken bij het communautair mechanisme voor **civiele bescherming** en onderstreept dat de Europese Commissie voornemens is de samenwerking verder te versterken, mede door het opzetten van een initiatief voor rampenrisicovermindering;
- erkent het belang van de omzetting van het stabiliteitspact in de **Raad voor regionale samenwerking** en van de samenwerking in het kader van de **Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst** en zegt zijn volledige steun toe aan deze vormen van samenwerking met regionaal ownership.

2) Vergemakkelijking van intermenselijke contacten en ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld

Het bevorderen van intermenselijke contacten tussen de Westelijke Balkan en de EU is van het grootste belang, aangezien dit leidt tot een beter wederzijds begrip en verzoening en bevorderlijk is voor de beginselen waarop de EU is gegrondvest. De Europese Raad, derhalve:

- is verheugd over het geslaagde begin van de dialoog over **visumliberalisering** als genoemd in punt 54 van de conclusies van de Europese Raad;
- steunt het voornemen van de Commissie om in het kader van Erasmus Mundus meer **beurzen** beschikbaar te stellen voor studenten uit de Westelijke Balkan;
- erkent het belang van de **Stuurgroep onderzoek voor de Westelijke Balkan**. Hij roept op de samenwerking op het gebied van wetenschap en onderzoek voort te zetten;
- steunt de totstandkoming van een nieuwe faciliteit in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun om de ontwikkeling van het **maatschappelijk middenveld** en de dialoog in de Westelijke Balkan te bevorderen, waarbij het partnerschap en de totstandbrenging van netwerken met het maatschappelijk middenveld uit de EU wordt versterkt.

3) Economische en sociale ontwikkeling en versterking van goed bestuur

De EU zal nauw met de Westelijke Balkan blijven samenwerken om de sociaaleconomische ontwikkeling en goed bestuur te versterken en zal steun bieden voor verdere vorderingen en hervormingen in de regio. De Europese Raad, daartoe :

- is verheugd over het initiatief om tegen 2010 een alomvattend **investeringskader voor de Westelijke Balkan** tot stand te brengen. Hij roept op tot een snelle uitvoering van de doelstellingen die genoemd worden in de conclusies van de Raad Ecofin van 14 mei 2008;
- erkent het werk dat verricht is door de **regionale hogeschool voor overheidsbestuur (ReSPA)** en roept op deze uit te bouwen tot een volwaardige onderwijsinstelling;
- erkent de fundamentele **bijdrage van culturele samenwerking** tot de bevordering van Europese waarden en de interculturele dialoog in de Westelijke Balkan, waardoor democratisering, verzoening en eerbied voor de mensenrechten naderbij gebracht worden.